

УДК: 7.01-028.22(477.82-25)

<https://doi.org/10.37131/2524-0943-2025-54-4>**Ольга Каленюк**

доцент кафедри образотворчого мистецтва,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
<https://orcid.org/0000-0001-9618-6433>

Олександра Панфілова

доцент кафедри образотворчого мистецтва,
кандидат мистецтвознавства, доцент
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
<https://orcid.org/0000-0002-5161-3363>

Перформанс у творчій практиці сучасного луцького культурного простору

Анотація. Під впливом глобальних культурних тенденцій перформанс відносно недавно увійшов в українське мистецьке середовище. Сьогодні він привертає увагу і теоретиків, і практиків візуального мистецтва, стаючи об'єктом активного дослідження та експериментування. Зростання значущості перформансу в сучасному українському культурному просторі зумовлене його впливом на різні аспекти суспільного життя. На початку XXI століття цей вид мистецтва залишався маловідомим і майже не представленим у мистецькому середовищі Волині, що робило його новим і мало-дослідженим феноменом у регіональному контексті.

Мета статті – розглянути та охарактеризувати шляхи розвитку перформансів на теренах луцького мистецького простору, окреслити значення Музею сучасного українського мистецтва Корсаків у розвитку актуальних культурних тенденцій, популяризації візуальних мистецтв, зокрема перформансу.

Наукова новизна полягає у спробі проаналізувати появу та розвиток тенденцій перформансів на теренах Луцька у XXI столітті. У роботі розглянуто найбільш значущі перформанси культурного середовища луцького мистецького простору та окреслено їхнє значення. Наголошено, що початково перформанс був модною художньою практикою під час відкриття виставок ще у 60-х роках XX ст. Згодом митці починають його за-

стосовувати як метод руйнування традиційних бар'єрів між виконавцями та глядачами, для просування своїх ідей.

У висновках констатовано, що під час повномасштабного вторгнення ворога перформанси в Луцьку набули особливої ролі, маючи не лише мистецьку цінність, а й соціальне підґрунтя. У наш час перформанс часто використовують як частину дійства під час відкриття виставок і арттерапевтичних заходів – це дозволяє побачити нові ракурси пізнання соціуму.

Ключові слова: митці, перформанс, візуальне мистецтво Волині, музей, сучасне мистецтво, мистецький простір.

Постановка проблеми. Помітне підвищення значущості перформансу в сучасному українському просторі відбувається завдяки його впливу на всі сфери людського життя. Із початком повномасштабного вторгнення ворога в Україну значна кількість митців зі сходу країни знаходять прихисток за кордоном або у більш безпечних регіонах, тож активне творче життя багатьох потужних мистецьких осередків фактично вимушено призупиняється. Естафету культурних подій міст перехоплюють більш віддалені від лінії фронту міста заходу України, зокрема, Львів, Луцьк, Рівне.

На відміну від живопису, графіки, скульптури чи декоративно-ужиткового мистецтва, перформанс передбачає відмову від звичних очікувань і підходів до нього як до твору мистецтва: «Шляхом використання перформативу в перформансі митці не віддаляються від тих станів, які інсценуються, і їхні дії показані у прямому, а не переносному значенні. Проте, сприйняття перформансу ускладнюється відсутністю вербального тексту, що пов'язано з наративними особливостями та синкретичним характером цього явища. Для реалізації в культурній сфері перформанс має потужний потенціал, оскільки, через швидке формування невербальних змістів і симультанність, уможливорює швидке чуттєве сприйняття творчих образів у людини» [13, с. 55].

Аналіз останніх досліджень. Однією з найвідоміших праць про історію та розвиток перформансу від футуризму до сучасності є робота Розалінди Голдберг «Мистецтво перформансу: від футуризму до сьогодення» [5]. Авторка досліджує історію та еволюцію перформансу як мистецької практики,

стверджує, що перформанс – це фундаментальна форма мистецтва, яка поєднує живопис, скульптуру, театр і музику. Розалінда Голдберг простежує історію та розвиток мистецтва перформансу від початку XX століття до сучасності, аналізуючи його вплив на візуальну культуру та взаємодію з іншими мистецькими напрямками. Головне, на чому акцентує авторка, що перформанс – це інструмент культурного висловлювання, що відображає дух часу та ставить під сумнів традиційні межі мистецтва.

Перформативні елементи в мистецтві можна прослідкувати від кубізму та дадаїзму. Колаж сприяв руйнуванню класичних уявлень про двовимірність живопису та інтеграції об'єктів з реального життя в художній простір. Така взаємодія простежується у практиках Пабло Пікассо та Жоржа Брака. Цей принцип пізніше розвинувся в дадаїстських і сюрреалістичних експериментах, які включали текст, рух і взаємодію з аудиторією, що зрештою привело до концепції перформансу. Ця теза також розглядається у працях Клер Бішоп («Installation Art: A Critical History») [3] та Крістін Стайлс («Theories and Documents of Contemporary Art») [12], які аналізують вплив колажу та асамбляжу на розвиток інтерактивних і живих форм мистецтва.

Дослідження, які надають глибоке розуміння розвитку та значенню перформансу в образотворчому мистецтві, його впливу на культурні процеси та взаємодії з аудиторією опрацьовані у роботі Амелії Джонс «Performing the Body/Performing the Text», авторка аналізує як у перформансі впливають на сприйняття та інтерпретацію мистецтва взаємозв'язок між тілом виконавця та текстом. Філіп Ауслендер у книзі «Liveness: Performance in a Mediatized Culture» досліджує вплив медіатехнологій на сприйняття та виконання перформансу, Марвін Карлсон у праці «Performance: A Critical Introduction» надає критичний огляд теорій та практик перформансу, аналізуючи його роль у сучасному суспільстві та культурі, а також взаємодію з іншими формами мистецтва.

Проблемам українського перформансу присвячено низку ґрунтовних досліджень та публікацій ще у XX столітті. Зокрема, дослідження Олега Сидора-Гібелінди, Олександра Клековкіна, Катерини Станіславської. 2008 року відбувся захист дисертації Вікторії Романюк «Перформанс у просторі культури: архайчні прототипи та сучасні репрезентації» [11]. Заслужують уваги публікації Зої Алфьорової [1], Жанни Шкляренко [13], Даніель Янової [15], Ярини

Шумської [14], Ірини Маслової-Лисичкіної [9], проте вони частіше торкаються історії виникнення перформансу, його принципів пізнання, загальних аспектів сучасного мистецтва.

Цікаві розвідки в контексті образотворчого мистецтва у Гліба Вишеславського, який присвятив свою статтю проблематиці перформансу як прояву акціонізму у мистецтві, простежуючи зміни його форми та сутності у період 1950–2010-х років; Ірина Яцик аналізує перформативні практики у творчості українських митців кінця XX – початку XXI століття, підкреслюючи їхню популярність і вплив на візуальну культуру [16]. Окремі статті, присвячені саме культурним подіям Луцька, поверхнево описують тему, суть заходу та згадують учасників публічних виступів. Дослідження ж перформансу луцького культурного середовища дотепер не було здійснено.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Перформанс як мистецька практика займає особливе місце в сучасному мистецтві, поєднуючи елементи театру, живопису, скульптури та інсталяції. Його витоки сягають авангардних рухів початку XX століття, зокрема футуризму, дадаїзму та сюрреалізму, а розвиток триває до сьогодні, охоплюючи міждисциплінарні підходи. Перформанс є не лише актом художнього висловлювання, а й засобом соціальної комунікації, що змінюється відповідно до культурного контексту. Дослідження цього явища дозволяє виявити його зв'язки з образотворчим і декоративним мистецтвом, а також простежити його вплив на формування сучасної естетики.

Вважається, що виокремлення перформансу з живопису розпочинається з появи колажу. Ця ідея походить з мистецтвознавчих досліджень, які розглядають перформанс як процес деконструкції традиційного художнього твору: «Далі митці почали доробляти і майструвати щось, поки глядачі дивляться на об'єкт, що виставляється. Наступний етап розвитку – діалог із глядачем, а також залучення глядача в процес дійства. Результатом цих міркувань став власне перформанс» [8]. По суті, це мистецька практика, яка зв'язує різні елементи та спрямована на безпосередню взаємодію з глядачем у реальному часі. Він поєднує такі основні складові – час, простір, самого митця (його дії), присутність глядача та ідею (зміст або послання перформансу).

Хоча зв'язок перформансу з образотворчим мистецтвом є беззаперечним, не можна не зауважити його спорідненість з театральним дійством, хореографією та музикою. Д. Янова вважає, що головною

його відмінністю від театру є те, що художник у ході перформансу переживає ситуацію, запропоновану ним самим, причому ця ситуація глибоко занурена в реальність, що виключає красиві слова і майстерну гру. До того ж, мета вистави і перформансу абсолютно різні: театр передбачає виклик певних рефлексивних почуттів, перформанс, навпаки, пропонує дистанціювання. А глядач – це об'єкт і його емоції та почуття – це мета перформансу [15, с. 1]. Остаточно перформанс утвердився в акціях представників дадаїзму і концептуального мистецтва. На відміну від хепенінгу, розрахованого на активну співучасть глядачів, у перформансі цілком домінує сам художник або спеціальні статистки, що представляють публіці живі композиції із символічними атрибутами, жестами і позами [15, с. 2].

Згадаємо перших митців, захоплених ідеєю новаторства, які заклали основи формування перформансу – Йозеф Бойс, Ів Кляйн, Вольф Фостель. Зокрема, І. Кляйн один із перших запропонував ідею створити мистецтво «з нічого». Сама ідея не нова, але способи, якими це досягалось – претендують на те, щоб вийти зі звичних рамок мистецтва дії. 1958 року на відкритті виставки І. Кляйна в Парижі художник «продавав» те, що позначив словами «Порожні стіни». Він вимагав за свій «товар» тільки золото, оскільки, за його словами, «вища якість нематеріального має бути оплачена якісним матеріальним» [15, с. 1].

У перформансі значний акцент відведений тактильності. Інколи наявність тактильності навіть передбачає оголення, що дозволяє долати багато заборон, дає нові відчуття, справляє неабияке враження на глядачів не лише глибокими філософськими ідеями, трактуванням власних думок, а й формами їх вираження. Перформанс як сучасна форма акціоністського мистецтва спрямований на активізацію колективної несвідомої публіки, тому найбільше його цікавить думка, враження випадкового глядача, орієнтуючись на перші почуття від побаченого. «У перформансі епатаж і сильнодія допомагають привернути увагу глядачів, перенасичених враженнями мультиплікаційно-кіношного активізму у всіх життєвих сферах і видах мистецтв» [13, с. 57].

Терапевтична дія перформансу, як і багатьох інших видів мистецтв, у важкий воєнний час активно використовується у суспільстві. До акцій залучаються і проблемні групи, і окремі люди різного віку, в тому числі діти, травмовані війною військові та переселенці.

Важливою запорукою вдалого перформансу є те, наскільки гармонійно він здатний об'єднати в єдине ціле елементи твору. У справжньому перформансі глядачі ототожнюють себе з актором, і очікування виглядають правдоподібно на основі ретельно продуманих дій. Усі перформанси об'єднують орієнтація на глядача, а будь-який перформанс має на меті ідею пробудження свідомості людини. Перформативне мистецтво, невербальне або ж довербальне часто є за межею розуміння глядача, позбавлене сенсів. Це ніби запрошення до особливого стану на рівні відчуттів.

У наші дні Луцьк став одним з найбільш активних міст України в плані проведення масштабних виставкових імпрез. Цьому сприяє декілька факторів, зокрема фундаментально важливу роль відіграє відкриття 2018 року найбільшого в Україні Музею сучасного українського мистецтва Корсаків (МСУМК) [7] та його активній і відкритій позиції до сучасних мистецьких практик. Фактично відразу Музей заявив про себе гучними творчими акціями, подіями, персоналіями. Крім змінних експозицій тут у численних залах розташовані сотні творів живопису, графіки, скульптури, інсталяції та відеоматеріали від середини XX століття до наших днів. Свою місію Музей окреслює як «будівництво музейної інституції найвищого рівня, яка змінює минуле, рефлексує теперішнє та творить майбутнє, що сприятиме розвитку духовності нації та пропагуватиме українське мистецтво у світі». Музей вже кілька років поспіль гуртує навколо себе потужне українське мистецьке середовище. Частими гостями Музею стали знані мистецтвознавці, теоретики та практики з Києва, Львова, Харкова, Одеси. У наші дні перформанс став поширеним явищем у Луцьку.

2023 року Музей Корсаків започаткував новий напрям мистецької діяльності – Перформативні вікенди, маючи на меті розкривати у перформансах теми усіх великих проєктів. Відтак перший Перформативний вікенд було організовано в межах грандіозного проєкту «Космогонія сенсів» (найбільший виставковий проєкт України 2023 року, який об'єднав близько 300 художників та понад 500 арт-об'єктів). Ідея проєкту належить фундатору Музею, науковцеві та меценатові Віктору Корсаку. Захід пропонував глядачам відкриті лекції, виставку та п'ять перформансів, які ретельно фіксувалися на відео та згодом стали частиною експозиції: зокрема, перформанс «Політ життя. Шлях до смерті» Терри Нейдорф, було-перформанс «Spatium» «Тіло

як реальність» харківських художників Андрія Утенкова та Євгенії Файнер, постановку «Молитва» Марії Дроздової та «Мить» Наталії Лісової. Цікаво, що невербальні діалоги з глядачем згодом продовжилися у вигляді розповідей-роз'яснень, митці ділилися досвідом проведення інших знакових перформансів.

Цікавим проєктом музею у квітні 2023 року також був проєкт «Думи», що об'єднав 43-х українських художників. Серед учасників виставки відомі українські митці – Анатолій Криволап, Емма Андрієвська, Кость Борисюк, Петро Гуменюк, Перо Антип, Володимир Бахтов та інші. Окрім виставки, яка включала чимало символічних інсталяцій та використання штучного інтелекту для написання експлікацій до представлених робіт, усім присутнім продемонстрували перформанс, який ілюстрував метафоричний процес бінарності світу (гра у бадмінтон), спонукаючи глядачів до роздумів про сенс людського буття та супроводжувався сучасною музичною обробкою поезії Т. Шевченка з проєкту музиканта Артема Пивоварова у виконанні вокальної студії «Сузір'я».

Ці події підкреслюють активну роль Музею сучасного українського мистецтва Корсаків у розвитку та популяризації сучасного мистецтва в Україні, надаючи платформу для самовираження митцям та залучаючи широку аудиторію до культурного діалогу.

Музей сучасного українського мистецтва Корсаків 2024 року організував низку перформансів і мистецьких подій, що відзначилися своєю унікальністю та глибиною. Один з них – це перформанс відомого українського художника Петра Антипа «Ноосфера: симфонія добра і зла», який відбувся 26 липня 2024 року. Цей захід поєднав у собі елементи музики, візуального мистецтва та філософських роздумів про природу людського буття. Антип досліджував взаємодію між добром і злом у контексті сучасного суспільства, залучаючи глядачів до глибоких роздумів та емоційних переживань.

У просторі музею того самого дня художник із Сумщини Радислав Дзюба представив свій артпроєкт «Шосте вимірання», створений під враженням однойменної книги Елізабет Колберт. Проєкт акцентував увагу на екологічних проблемах та загрозі масового вимирання видів, спричиненого діяльністю людини. Через поєднання візуальних образів та перформативних елементів Р. Дзюба прагнув повернути увагу до важливості збереження різноманіття живого світу та екологічної свідомості.

Цікавим з точки зору перформативного мистецтва також варто зазначити виставковий проєкт Михайла Красника «Необ'єктні асамбляжі». Художник представив серію робіт, що поєднують різні матеріали та форми, створюючи унікальні тривимірні композиції. Цей проєкт розширив межі традиційного сприйняття мистецтва, глядачів до тактильного та візуального дослідження представлених об'єктів.

Також 2024 року однією з найпопулярніших подій музею стало масштабне дійство – відкриття імерсивної виставки «Космогонія» (імерсивна в значенні активної участі глядача та його взаємодії з простором, звуками, світлом). У цьому контексті варто звернутися до аналізу поняття імерсивності, зокрема імерсивного перформансу та його ключових характеристик, які представлені в статті Світлани Долеско «Імерсивні практики в сучасному мистецтві: досвід та перспективи», опублікованій 2024 року. У цій роботі авторка досліджує феномен імерсивності, її основні риси та особливості застосування в сучасних мистецьких практиках. Спираючись на праці українських і зарубіжних вчених, можна визначити ключові риси імерсивного перформансу:

- занурення – глядачі опиняються в середині мистецького процесу, стаючи його частиною;
- відсутність традиційної сцени – дія може розгортатися в будь-якому просторі: музеї, закинутій будівлі, на вулиці;
- взаємодія з учасниками – актори чи митці можуть безпосередньо звертатися до публіки, залучаючи її до дії;
- мультимедійність – часто використовуються світло, звук, відеоінсталяції, щоб підсилити ефект присутності.

Якщо в традиційному перформансі художник виконує певну дію перед глядачами, то в імерсивному – глядач може стати частиною цієї дії, змінювати її хід або впливати на фінал.

Головні риси імерсивного перформансу «Космогонія» – занурення, яке поєднувало театральні елементи, візуальні ефекти та інтерактивні компоненти та дозволило глядачам зануритися в атмосферу космічних роздумів і відчути себе частиною всесвіту. Вистава стала однією з визначних подій музею, повернувши увагу і місцевих мешканців, і гостей міста. Автором ідеї став Віктор Корсак, засновник музею, а візуалізував її відомий скульптор, живописець, графік Петро Антип. Упродовж 2022–2024 рр. проєкт «Космогонія» запропонував усім охочим долучитися до споглядання створення найбільшої картини у

світі, розміром 2000 квадратних метрів. Мистецький твір є частиною перформансу в реальному часі, складається із 500 частин і 9-ти фрагментів. Ідея роботи – продемонструвати процес створення людства від моменту Великого вибуху до сьогодення та можливого майбутнього, об'єднавши візуальну інсталяцію та звукові ефекти. Спільною концептуальною основою цей проєкт тісно пов'язаний з книгою Віктора Корсака і Петра Антипа «Космогонія добра і зла, або Про що не знав Заратустра». Книга є філософським трактатом, що досліджує взаємодію між добром і злом через призму міфології, філософії, релігії та сучасної науки.

У контексті перформативного мистецтва книга може бути розглянута як джерело натхнення для створення мистецьких проєктів, що досліджують теми космогонії, моральних дилем та взаємодії протилежностей.

Наприклад, у Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків було реалізовано масштабний проєкт «Космогонія сенсів», який об'єднав понад 500 артоб'єктів від 300 українських художників (сайт музею). Цей проєкт через різні мистецькі напрямки демонструє взаємодію добра і зла, спираючись на філософські, релігійні та міфологічні світогляди. Таким чином, ідеї, викладені в книзі, можуть бути інтегровані в перформативні практики, сприяючи глибшому осмисленню та переживанню цих концепцій через мистецтво.

Станом на сьогодні артпроєкт «Космогонію» вже презентували у США та Німеччині, він має усі шанси стати найдовшим перформансом у світі.

Перформативне мистецтво у Луцьку можна побачити і у менших за масштабом галереях міста, мистецьких просторах, сцені театру.

У серпні 2023 р. у Луцьку стартував проєкт «Інклюзивний хаб у Луцьку», спрямований на досягнення взаєморозуміння між мешканцями міста та внутрішньо переміщеними особами, вразливими соціальними групами через мистецькі практики, що серед іншого включали перформанс «Щасливі люди». Подія відбулася в мистецькому просторі «Гармидер Ангар-stage». Перформативне мистецтво тут покликане допомогти гармонійній соціалізації людей з інвалідністю, переселенців, які втратили не лише домівки, але й звичне середовище. Відео проєкту та театральних перформансів згодом були поширені в соціальних мережах на ютубі.

У листопаді 2024 р. мистецький центр «Ангар» представив перформативний спектакль «АБОІАБО»

вінницьких митців, який розкривав суть людської натури, її слабкі місця та зростання. Постановка складалася із шести частин: «Глупість», «Втрата», «Біль», «Опора», «Розплутування», «Любов – сила діяти». Дійство поєднало пластичне мистецтво танцю та образотворче мистецтво, звуки і слова з'являються лише у завершальній частині. Через пластику і символічні дії виконавці передавали глядачам різні етапи людського досвіду, акцентуючи на внутрішніх переживаннях та зростанні особистості.

У межах Всеукраїнської інформаційної акції «16 днів проти насильства» восени 2024 р. у Луцьку відбувся важливий перформанс «Розірви коло насильства», який розкривав проблеми насильства у сім'ях, булінгу та дискримінації у суспільстві, психологічного насильства. Акція розпочинала серію заходів на цю тематику в різних закладах освіти Луцька.

Музичні, театральні перформативні заходи часто супроводжують або розпочинають художні виставки, волонтерські заходи. Серед недавніх – відкриття у листопаді 2024 р. персональної виставки Антоніни Байди «Не бійся мріяти», у рамках якої відбувся музичний перформанс. Сама ж виставка також містила елементи перформансу у вигляді інтерактивних картин мисткині.

Інколи перформанси влаштовують гості міста. Серед таких варто виокремити інтерактивне дійство, влаштоване митцями вінницького мистецького об'єднання МОНТАЖ – партисипативний перформанс «Заголовок Зерн. О» за сприяння платформи «Алгоритм», участі театру «Гармидер» та понад двох сотень лучан. Ідейник та куратор перформансу – Гліб Зельгін. Автори дійства пропонували переосмислити досвід через думки, відчуття, які усі ми проживаємо та переживаємо під впливом воєнних дій, намагалися подарувати кожному віру у відродження. Цей захід залучив понад дві сотні мешканців міста до чотиригодинного дійства. Три локації-простори стали водночас галереєю плакатів, місцем створення капсули часу та написання листів, джерелом емоційного наповнення, рефлексій – «Дивись та слухай», «Відчуй та фіксує», «Квіти тобі». Завершальною частиною акції став плей-бек театр, що є частиною проєкту «Зім'ята пам'ять». Пластичний перформанс був побудований на інтерактивній взаємодії з глядачами та спонукав до діалогу.

Важливу роль у розвитку перформансу в Луцьку відіграють міжнародні колаборації, зокрема української діаспори. У жовтні 2024 року тут представила свою персональну виставку українська художни-

ця Антоніна Байда, яка проживає у США. Виставка включала музичний перформанс і збір коштів для Збройних сил України. Цей захід підкреслив роль мистецтва як засобу підтримки та єднання з українцями з-за кордону в складні часи.

Український перформанс як мистецьке явище все частіше стає об'єктом дослідження мистецтвознавців. Перформанс у Луцьку розвивається як потужний засіб художнього вираження та соціальної взаємодії. На прикладі луцького мистецького простору ми бачимо, що цей вид мистецтва буквально за останні кілька років розвинувся, став цікавим і конкурентоспроможним. Завдяки активній участі українських і міжнародних митців місто стає центром сучасного мистецтва, де перформанс використовується для відображення важливих суспільних тем, а також для зміцнення культурних зв'язків.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Перформанс у сучасному луцькому культурному просторі посідає особливе місце як форма мистецького висловлювання, що синтезує традиційні види образотворчого мистецтва та новітні художні практики. Його зв'язок із живописом, графікою, скульптурою та інсталяцією простежується не лише на концептуальному рівні, а й у матеріальних та технічних аспектах.

Історично перформанс як мистецька практика розвинувся з модерністських експериментів, зокрема кубізму та дадаїзму, що зруйнували класичні уявлення про двовимірність художнього твору. Вплив колажу, асамбляжу та інтеграції об'єктів реального світу в мистецький простір створив підґрунтя для виникнення акціоністських форм мистецтва. Від авангардних експериментів ХХ століття до сучасних українських митців перформанс залишається полем експерименту, що переглядає кордони між живописом, тілесністю, матеріальним і нематеріальним.

Луцький мистецький простір, зокрема, завдяки діяльності Музею сучасного українського мистецтва Корсаків (МСУМК), активно інтегрує перформативні практики у свій виставковий простір. Варто відзначити, що перформанси, що проводяться в Луцьку, часто мають чітко виражений зв'язок із класичними візуальними медіа: вони взаємодіють із живописними полотнами, використовують просторову композицію, світлові акценти, кольорові контрасти та фактурні експерименти. Наприклад, у рамках проєкту «Космогонія сенсів» художники застосовували тактильні властивості матеріалів, розширюючи межі традиційного мистецтва та надаючи йому додатко-

вого пластичного виміру.

Таким чином, можна стверджувати, що перформанс у Луцьку не лише існує як автономне явище, а й активно взаємодіє з образотворчим мистецтвом, розширюючи його виражальні можливості. Це дозволяє говорити про унікальність локального культурного контексту, де перформативність стає своєрідним мостом між традиційними мистецькими медіа та новими формами художньої комунікації. Отже, аналіз сучасного культурного явища перформансу в Луцьку дає підстави зауважити зростання ролі цього виду мистецтва, її значний розвиток та вплив на всі сфери життя. Простір, ідея, час, присутність митця, задіяність глядача як основні елементи перформансу створюють унікальне мистецьке висловлювання. Як форма сучасного мистецтва перформанс має особливо потужний потенціал, відображаючи актуальні соціальні та культурні теми. Відновлююче мистецтво перформансу дозволяє побачити нові ракурси пізнання соціуму, розкрити глибини колективної свідомості, відчутти невидимі зв'язки між людьми та простором, а також виявити приховані соціальні напруги та трансформації.

1. Альфорова З. Перформанс як візуальне мистецтво. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. Харків, 2006. № 7. С. 3–8.

2. Auslander P. Liveness: Performance in a Mediatized Culture. London : Routledge, 2008. 176 p.

3. Bishop C. Installation Art: A Critical History. London : Tate Publishing, 2005. 128 p.

4. Вишеславський Г. Перформанс в культурі та мистецтві 1950–2010-х років. Плинність форм і змістів. *Сучасне мистецтво*. 2019. Вип. 15. С. 77–102.

5. Goldberg R. Performance Art: From Futurism to the Present. London : Thames & Hudson, 2011. 256 p.

6. Jones A., Stephenson, A. (Eds.). Performing the Body/ Performing the Text. London : Routledge, 1999. 320 p.

7. Кочубейник О. Перформанс як інструмент локальних ідентичностей. *Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова*. 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nchnpu_012_2013_42_13.pdf. (дата звернення: 05.02.2025).

8. Ліжнік Т. С. Перспектива поглибленого вивчення сучасних напрямків мистецтв на прикладі перформансу. 2016. URL: http://www.confcontact.com/20121105/1_lizhnik.htm (дата звернення: 07.02.2025).

9. Маслова-Лисичкіна І. Перформанс у культурно-мистецькому просторі України ХХ – ХХІ ст. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Сценічне мистецтво. 2022. Т. 5. № 2. С. 107–115.

10. Музей сучасного українського мистецтва Корсаків. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Музей_сучасного_українського_мистецтва_Корсаків (дата звернення: 12.02.2025).
11. Романюк В. Перформанс у просторі культури: архаїчні прототи́пи та сучасні репрезентації: дис... канд. культурології : 26.00.01. Харків, 2008. 182 с.
12. Stiles K., Selz P. (Eds.). Theories and Documents of Contemporary Art: A Sourcebook of Artists' Writings. Berkeley : University of California Press, 2012. 864 p.
13. Шкляренко Ж. Принципи пізнання побутування перформансу. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2019. Вип. 33. С. 54–60. URL: [file:///C:/Users/11/Downloads/289-Текст%20статті-1005-2-10-20231229%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/11/Downloads/289-Текст%20статті-1005-2-10-20231229%20(1).pdf) (дата звернення: 05.02.2025).
14. Шумська Я. Зв'язок минулого і сьогодення в мистецтві перформансу. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2013. № 23. С. 78–89.
15. Янова Д. Перформанс як вид сучасного мистецтва. 2017. URL: [file:///C:/Users/11/Downloads/1926-6842-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/11/Downloads/1926-6842-1-PB%20(1).pdf) (дата звернення: 06.02.2025).
16. Яцик І. Перформативні практики у творчості українських митців (кінець XX – початок XXI століття). *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2021. Вип. 17(2). С. 18–26.

References

1. Alfiorova, Z. I. (2006). Performans yak vizual'ne mystetstvo. Visnyk Kharkivs'koyi derzhavnoyi akademiyi dyzaynu i mystetstv. Mystetstvo-vedennya. Arkhitektura, 7, 3–8. [in Ukrainian]
2. Auslander, P. (2008). Liveness: Performance in a Mediatized Culture. London : Routledge. [in Ukrainian]
3. Bishop, C. (2005). Installation Art: A Critical History. London : Tate Publishing. [in Ukrainian]
4. Vysheslavskiy, H. (2019). Performans v kulturi ta mystetstvi 1950–2010-kh rokiv. Plynnist' form i zmistiv. Suchasne mystetstvo, 15, 77–102. [in Ukrainian]
5. Goldberg, R. (2011). Performance Art: From Futurism to the Present. London : Thames & Hudson.
6. Jones, A., & Stephenson, A. (Eds.). (1999). Performing the Body/ Performing the Text. London : Routledge.
7. Kochubeynyk, O. (2013). Performans yak instrument lokal'nykh identychnostey. Naukovyi chasopys NPU im. M. Drahomanova. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nchnpu_012_2013_42_13.pdf [in Ukrainian]
8. Ližnik, T. S. (2016). Perspektyva pohlyblenogo vyvchennya suchasnykh napryamkiv mystetstv na prykhadi performansu. Retrieved from http://www.confcontact.com/20121105/1_lizhnik.htm. [in Ukrainian]
9. Maslova-Lysyckina, I. (2022). Performans u kulturno-mystets'komu prostrori Ukrainy XX – XXI st. Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu kul'tury i mystetstv. Seriya: Stsenichne mystetstvo, 5(2), 107–115. [in Ukrainian]

10. Muzei suchasnoho ukayins'koho mystetstva Korsakiv. (n.d.). Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/> [in Ukrainian]
11. Romaniuk, V. (2008). Performans u prostrori kultury: Arkhaični prototypy ta suchasni reprezenatcyi (Doctoral dissertation). Kharkiv. [in Ukrainian]
12. Stiles, K., & Selz, P. (Eds.). (2012). Theories and Documents of Contemporary Art: A Sourcebook of Artists' Writings. Berkeley: University of California Press.
13. Shklyarenko, Z. (2019). Pryntsypy piznannya pobutuvannya performansu. Ukrayinska kul'tura: mynule, suchasne, shlyakhy rozvytku, 33, 54–60. Retrieved from [file:///C:/Users/11/Downloads/289-Текст%20статті-1005-2-10-20231229%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/11/Downloads/289-Текст%20статті-1005-2-10-20231229%20(1).pdf) [in Ukrainian]
14. Shums'ka, Y. (2013). Zvyazok mynuloho i sihodennya v mystetstvi performansu. Visnyk L'vivs'kogo natsional'noho akademiyi mystetstv, 23, 78–89. [in Ukrainian]
15. Yanova, D. (2017). Performans yak vyd suchasnoho mystetstva. Retrieved from [file:///C:/Users/11/Downloads/1926-6842-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/11/Downloads/1926-6842-1-PB%20(1).pdf) [in Ukrainian]
16. Yatsyk, I. (2021). Performatyvnі praktyky u tvorchosti ukayins'kykh mytsetsiv (kinec' XX – pochatok XXI st.). Khudozhnya kul'tura. Aktual'ni problemy, 17(2), 18–26. [in Ukrainian]

ANNOTATION

Olga Kalenyuk, Oleksandra Panfilova. Performance in the creative practice of the modern cultural space of Lutsk.

Under the influence of global trends, performance art has relatively recently entered the Ukrainian cultural environment. Today, it attracts the attention of both theorists and practitioners of visual art simultaneously. The significant increase in the importance of performance art in contemporary Ukrainian space is due to its impact on all spheres of human life. At the beginning of the 21st century, this form of visual art was something entirely new and unexplored for the artistic space of Volyn.

The purpose of the article is to examine and characterize the paths of performance development in the region, as well as to outline the significance of the Korsaks' Museum of Contemporary Ukrainian Art in popularizing visual arts and supporting new cultural trends. The research methodology is comprehensive and determined by the objectives and tasks of the article. In the research process, methods of analysis and synthesis were used to examine the theoretical foundations of performance art in art studies. A comparative method was applied to identify different aspects of

the perception of visual practices, while the method of comparison helped determine the characteristics of performances that took place in Lutsk over the past two decades. Additionally, abstraction, generalization, and concretization methods were employed.

The scientific novelty of the study lies in an attempt to reveal the emergence, development, and trends of performances in Lutsk in the 21st century. The study examines the most significant performances of the cultural center and highlights their role.

It is emphasized that performance initially emerged as a fashionable artistic practice during art exhibition openings in the 1960s. Later, artists began using it as a method of breaking traditional barriers between performers and audiences, promoting ideas.

The conclusions state that during the full-scale invasion of the enemy, performances in Lutsk have gained significant importance and often hold not only artistic value but also a social foundation. Today, performance is frequently used as part of events at exhibition openings and in art therapy sessions, allowing for new perspectives on understanding society.

Key words: artists, performance, visual art of Volyn, museum, contemporary art, artistic space.